

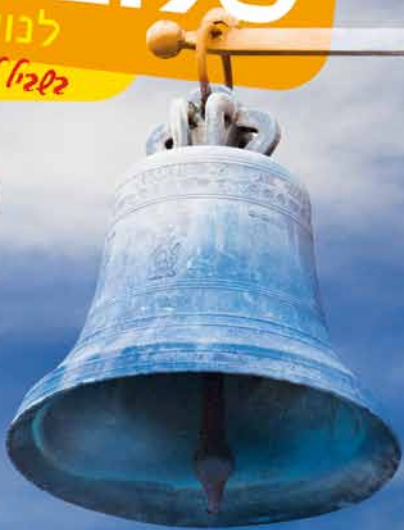
516

אגודת אגודה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

בשילוב אהאי אא הנשמה

דו"ה נגד דו"ה

במדור מבס אל החיים

פעמון הצדק

במדור סיפור לשבת

דיני ממונות

במדור יש לך מושג

ההרשמה לשנת הלימודים תשע"ג בעיצומה

למילאי
14-17

- לימודים תורנים ברמה מותאמת לכל תלמיד
- שיעורי השקפה אמונה ומחשבת ישראל
- אוירה חברתית חמה ומגובשת
- יחס אישי לכל תלמיד
- מגון תחומי יצירתיות ופעילות פנאי

02-5022881

אנצ'ייננס שריזם אהבקה

אגודת אגודה ויהדות

הצטרפו לניוזלטר השבועי שלנו

shalomlaam.co.il

ארגון "שלום לעם" בנשיאות גדולי התורה שליט"א מפעיל: מסגרות לימוד ופעילויות מגוונות לנוער ישיבה תורנית לצעירים | שיעורים והרצאות לגברים ונשים | שירות ייעוץ וטיפול חיצוני כנסים ופעילויות | ארגון "בנות חי"ל" לבנות חוגי בית | ישיבה גבוהה | סיוע לקהילה סמינרים וימי עיון ביהדות | שיעורי תורה

ביליון זה יזיל ע"י
מרכז "שלום לעם"
מנכ"ל עמותת בנייהיל ש"ר
ישראל (מ"ר 504422881)
רחוב בני ברית 18 ירושלים
טל: 02-5022881
פקס: 02-5022771

כל הזכויות שמורות

www.shalomlaam.co.il

פרשת משפטים, כ"ה בשבט תשע"ב, 18 בפברואר 2012

הטרמפיסט הרגיש לא בנוח ואמר: "אנו אניד להם שזה אני, אתה לא צריך לסבול בגללי".

מכונת משטרה אוקראינית עצרה מאחוריהם, וממנה יצא שוטר חמור סבר, הוא ניגש למכונת וסקר את היושבים בה.

"רישיונות בבקשה", אמר למוטי.

"מה הבעיה?" היתמם מוטי.

"אתה זרקת עכשיו פסולת תוך כדי נהיגה, ועליך לשלם קנס של 500 גריבנה (המטבע המקומי)".

"אדוני השוטר", התערב הטרמפיסט, "אני אשם, זה אני זרקתי את הנייר".

השוטר בחן את מוטי ואת הטרמפיסט. מוטי נראה איש עסקים מכובד ובעל יכולת, אך הטרמפיסט נראה תרמילאי דל אמצעים, והוא מצא מיד פתרון כדי להפיל את האשמה על מוטי. "זה לא משנה מי זרק את הנייר. בעל הרכב אחראי לכל מה שנורק מרכבו", אמר השוטר.

"אבל זו לא באשמתו", טען הטרמפיסט, "הוא אמר לי שאסור לזרוק ניירות, ובכל זאת זרקתי".

"בעל הרכב אחראי לכל מה שנורק מהרכב שלו", פסק השוטר ואמר למוטי: "בוא איתי לניידת".

מוטי קרץ לטרמפיסט הצעיר ולחש לו: "תסתכל טוב-טוב מה אני עושה".

מוטי הלך אחרי השוטר והתיישב בתוך הניידת. השוטר הוציא את פנקסו, והתכונן למלא דו"ח, כשלמעשה הוא מצפה שמוטי ישלף שטר מכיסו וחיליק אותו לעברו כדי לסגור את העניין ביניהם...

"אמור לי, אדוני השוטר", אמר מוטי, "האם ניידת המשטרה פה באוקראינה מחויבות גם הן לחוק, או שהן מעל החוק?"

"מה זאת אמרת?" אמר השוטר, "בחדאי שאנו שומרי חוק, מה אתה חושב, שזה המערב הפרוע?"

"אוקיי", אמר מוטי. הוא שלף מכיסו נייר, קימט אותו, פתח את חלון הניידת והשליך את הנייר החוצה.

"עכשיו תרשום לעצמך דו"ח על השלכת פסולת בכביש ראשי", אמר מוטי לשוטר ההמום. "אם לא - יש לי עד שראה שמהמכונת שלך הושלך נייר".

השוטר האוקראיני התבלבל, לאחר רגע של מחשבה הוא פרץ בצחוק. "אתה בחור חכם", אמר וטפח על שכמו של מוטי. "רק בשביל זה מגיע לך שאוותר לך. תחזור למכונת שלך, וסע לשלום..."

דו"ח נגד דו"ח

עוד לפני שרגליו של מוטי דרכו על אדמת אוקראינה, הוא שמע אזהרות רבות מפני השוטרים המקומיים הערמומיים. המשכורות באוקראינה נמוכות, והשוטרים עושים "השלמת הכנסה" על ידי הטלת קנסות בלתי מוצדקים על תיירים מערביים, מתוך תקווה לקבל מהם שוחד לביטול הדו"ח.

מוטי, שנוקם להגיע לאוקראינה לרגל עסקיו, לא נבהל מהאזהרות. מאז שהיה צעיר הוא היה ידוע כמי שיכול לצאת מכל צרה. מוחו היצירתי עלה תמיד על איזה רעיון מבריק שאיש לא חשב עליו לפניו. "האוקראינים עוד לא מכירים אותי", חיך לעצמו בביטחון.

רגע לאחר שיצא משדה התעופה עם מזוודותיו, התנפלו עליו כמה

נהגים מקומיים והציעו שירותי הסעה לכל מקום שירצה, כשאת המחיר הם קובעים על פי פרצופו. ברגע שאמרו שהוא אינו מעוניין בהסעה, צנח המחירי פלאים, אבל מוטי ויתר על התענוג. הוא העדיף לנהוג בעצמו, וניגש למשרד של חברת השכרת המכוניות שהיה בסמוך.

כשחלף עם המכונת השכורה ליד היציאה משדה התעופה, הוא הבחין בבחור יהודי שישב לידו בטיסה, מחפש דרך להגיע העירה. מוטי עצר והציע לו טרמפ. הבחור הודה לו ונכנס למכונתו.

הנסיעה ארכה זמן רב. הבחור שהיה רעב, הוציא כריך עטוף בנייר מתיקו ואכל אותו בתיאבון. כשסיים, השליך את הנייר מהחלון מול עיניו המופתעות של הנהג.

"מה אתה עושה?" נוף מוטי בטרמפיסט שלו. "אם שוטר יראה אותך, הוא יכול לתת לך קנס גבוה. הם רק מחפשים פה על מה לרשום דו"חות לתיירים".

ואכן, באותו רגע נשמע מאחור ומקול של ניידת משטרה שקורא למכונתו של מוטי לעצור.

"אוי, רק זה חסר לי", נאנח מוטי.

"גם אם השלום בורח ממך" רדוף אחריו עד שתשיגהו"

(רבי שמואל די אוזידא)

*

לפעמים אנו מאשימים את הזולת בדברים שאינם בשליטתו. כשאנו כועסים על דבר מה שהשתבש, אנו תופסים לפעמים מישהו שבקושי קשור לנושא, ומפילים עליו את כל האשמה. אם אנחנו היינו באותה סיטואציה והיו מאשימים אותנו, היינו טוענים בכל חוקף שאיננו אשמים.

חז"ל מלמדים אותנו לדון כל אדם לכף זכות, אבל לא תמיד זו משימה קלה. לפעמים רואים מישהו עושה משהו שלילי, וקשה למצוא צידוק למעשיו. אחת הדרכים לכך היא להעמיד את עצמנו במקום השני, ואז פתאום יצוצו במוחנו כל מיני הסברים ההצדקות למעשה. את כל ההסברים שהיו לנו אילו אנו היינו עושים את המעשה, ניתן וצריך לייחס לשני, ובאופן זה לדון אותו לכף זכות.

אם נקבל על עצמנו לא להאשים את האחרים בקלות כל כך גדולה, האווירה סביבנו

"חושן משפט"). גם ברוב הישיבות, דיני ממונות מהווים חלק מרכזי ממוכנת הלימוד. התורה מייחסת משמעות רבה להקפדה על דיני ממונות, ובמאמרי חז"ל רבים אנו מוצאים זאת, כגון "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", "דין פרוטה כדין מאה" ועוד רבים.

יש הרבה ללמוד

בדיני ממונות ישנם נושאים רבים, ואלו חלק מהם: פיצויים על נזקי גוף; פיצויים על נזקים לרכוש; גניבה וגזל והעונש עליהם; מצוות השבת אבדה; הלכות מכירה וקנייה - הגינות במסחר, דיוק במדידה ושקילה, פרשנות של חוזה, מתי עסקה מקבלת תוקף משפטי ומתי הצדדים יכולים לחזור בהם; מתנות וצוואות; דיני ירושה; הלכות שבין שכנים - בבית משותף, בחצר ובעיר; שותפות; השאלת חפצים ושכירות; השקעות, הלוואות וריבית; הכרעה בסכסוכים ובין טענות סותרות; שכירת עובדים ויחסי עבודה; ועוד.

נושא חשוב נוסף בדיני ממונות הוא הדיינים ומערכת המשפט, ובו נעסוק בע"ה באחת הפניות הבאות. כיון שדיני הממונות שבתורה מבטאים את הצדק האלוקי המוחלט, בכל סכסוך בענייני ממונות יש ללכת אך ורק לבית דין הפוסק על פי דיני התורה, ולא לבתי משפט הפוסקים על פי חוקי הגויים.

מה סיני לבסטה ולבנק

ההדרכה הנכונה בענייני ממונות היא הדבר הראשון שאמר ה' למשה מיד לאחר מעמד הר סיני, המתואר בסוף הפרשה הקודמת. דבר זה מעורר תמיהה: היינו מצפים שה' יאמר למשה דברים גבוהים ונשגבים, ולא רשימה ארוכה של דינים בענייני ממון, שחשיבותם נראית פחותה בהרבה.

התשובה לתמיהה זו היא, שבשנה מדתות אחרות שמסתפקות בעקרונות גדולים, התורה מלמדת אותנו שאין אפשרות לתקן את האדם ואת העולם בלי להתייחס לכל הפרטים והמאורעות הקטנים שמהם עשויים החיים. לכן התורה מדריכה אותנו על כל צעד ושעל, וכל מי שמכיר אפילו מעט את עולם ההלכה, יודע שכל פרט הוא משמעותי בעיניו, ואין שום דבר שהוא לא מספיק חשוב כדי לעסוק בו. לכן, המסר שאנחנו מקבלים מיד לאחר מעמד הר סיני הוא: קחו את הצדק היחיד האלוקים לכל פינה בחיים.

יש לך חושן משפט

יוסף רזניק

דיני ממונות

בפרשת השבוע מסופר על יתרו, חותנו של כסף, רכוש, עבודה, מכירה וקנייה - כל אלו תופסים מקום חשוב בחיי האדם והחברה כולה. חלק גדול מחיי מבלה האדם בעבודה, ברכישת נכסים וחפצים ובשימוש בהם. וכמו כל תחום בחיים, גם התחום הכלכלי מהווה מבחן לבחירתו החופשית של האדם: האם ינהג בצדק, ביושר ובאמונה, או שמתחיל לנהל בעוול ובמרמה. התורה הקדושה שעל פיה נוהג היהודי בכל דרכיו, מלמדת אותנו גם כיצד לנהוג בעניינים הללו. ועל כן, מי שנהוג ביושר ובהגינות, אינו "רק" אדם ישר והגון אלא מקיים בכך את רצון ה' ואת מצוות התורה.

מי מושלם לפנצ'ריה

אמנם גם כשהאדם כבר מעוניין לנהוג בצדק וביושר, לא תמיד הוא יודע בדיוק מה נכון לעשות בכל מצב ומצב:

- אליהו השאיל לנעם אופניים, והאופניים ניוקו בתאונה שלא באשמתו. מי צריך לשאת בנזק?
- ערן שכר את איתי לעבודה דחופה. האם מותר לאיתי להתחרט ברגע האחרון?
- דוד תבע לדין את אריאל בטענה שהלווה לו כסף, ואריאל מכחיש. מה על בית הדין לעשות?

ככל השאלות הללו ורבות אחרות (חלק מהן ניתן למצוא במדור "בית המדרש" בעלון זה) עוסק תחום שלם בתורה הקרוי "דיני ממונות", והוא זה שמלמד אותנו את ההתנהגות הנכונה בכל מקרה ומקרה. יסודות דיני הממונות נמצאים בפרשת השבוע - פרשת "משפטים". לדיני ממונות מוקדש סדר שלם מתוך ששה סדרי המשנה והתלמוד (סדר "ניקיון") ואחד מתוך ארבעת חלקי ה"שולחן ערוך" (חלק

למשפט את בעליו התפשטה בכפר, ורבים החלו להתאסף בשוק כדי לחזות באירוע הנדיר.

כשהגיע הנפח לכיכר השוק, כבר חזקה לו חואן כולו אומר חשיבות עצמית. "האם החמור הזה שלך?" שאל חואן.

"אכן הוא היה שלי בעבר", אמר הנפח, "אך הוא כבר אינו יכול לעבוד, ולכן שחררתי אותו".

"אם כן דע לך שהחמור תובע אותך לדין בעוון הונחה וכפיות טובה - ומכיוון שהוא אינו יכול לדבר, אני אייצג אותו. החמור שירת אותך בנאמנות שנים רבות ואתה הפקרת אותו לעת זקנתו. מכיוון שכך החמור נאלץ לאכול את חוטי הקש שהזויקן את הפעמון והוא נשבר. החמור חייב לשלם את הנזק שהוא גרם, אך מכיוון שאין לו כסף, הוא תובע אותך לדין ודורש שאתה תשלם את הכסף מכיסך".

האיכרים מסכים הנהוג בשביעות רצון למשמע פסק הדין, ומאוריציזו הבין שהוא נפל קורבן לתאוות הבצע של השופט שביקש לפרוק מעליו את הוצאות קניית הפעמון החדש.

"אמור לחמור שאני מוכן לשלם לו את הסכום," אמר מאוריציזו לחואן, "אך זאת בתנאי שהוא לא יהיה שייך לי יותר, ולא יבוא אלי בטענות".

חואן שהססף סנור את עיניו הודיע לכולם מיד שהחמור שהוא מייצג מסכים לתנאי הזה.

הקהל התפור, והחמור נשאר בכיכר השוק. לעת ערב חזר החמור לאורווה של הנפח, כפי שהיה רגיל במשך שנים. לזה בדיוק מאוריציזו חיכה. הוא העמיס על גבו של החמור חבילה קטנה ועטופה היטב ובתוכה מאה מטבעות. לאחר מכן יצא עם החמור לכיוון ביתו של חואן והמתין לשעת הכושר.

לאחר זמן מה יצא השופט המקומי עם משפחתו לנסיעה. מאוריציזו הכניס את החמור לחצרו של השופט והסתלק מהמקום.

החמור שנתר לבד בגינה המפוארת, לא בזבו זמן. הוא החל לאכול וללעוס מכל הבא ליד: את עצי הנוי המקושטים ואת העציצים הנאים, הוא לעס אפילו את כסאות הקש ושבד את חלון המרפסת. כאשר חואן השופט חזר לביתו לאחר כמה שעות חשכו עיניו למראה החורבן שגרם החמור. הוא זימן במהירות את הנפח לביתו.

"תראה מה החמור שלך גרם!" צרח חואן אל הנפח.

"איני יודע", היתמם מאוריציזו, "אני שילמתי לחמור את מה שהייתי חייב לו, וכנראה הוא פנה לביתך כדי להעביר לך את הכסף. מעבר לכך איני יודע כלום, כי החמור, כידוע, אינו שייך לי".

סיפור לשבת

איתמר מאיר

פעמון הצדק

במשך שנים ארוכות שימש חואן דיאז כשופט המקומי ונציגו של המושל בעיירה הקטנה בצפון מקסיקו. תושבי העיירה היו איכרים נבחרים מודעת שעבדו את שדות התיירס שלהם והתפרנסו בקושי. את יומם המופרך היו האיכרים מסיימים במסבאה המקומית בשתיית טקילה עד אבדן חושים - דבר שגרם לקטטות רבות. תפקידו של חואן היה להשליט סדר ולהכריע בסכסוכים בין התושבים. הוא היה מחליט בדרך כלל על פי הצד ששילם לו שוחד גבוה יותר, ובזכות זה הוא בנה לעצמו בית גדול במרכז הכפר, ליד השוק המקומי.

בכיכר השוק היה מוצב "פעמון הצדק" שהיה

עשוי נחושת. כאשר התפתחה קטטה היו שוטרי הכפר מביאים את המתקוטטים אל הכיכר, ומצלצלים בפעמון. חואן היה יוצא מביתו, שומע את הצדדים, ופוסק מי צודק ומי אשם. ברבות השנים נפל הענבל שהיה תלוי בתוך הפעמון. פעמון חדש עלה כסף רב, והקופה הציבורית הייתה ריקה מכיוון שכל כספי הקנסות הלכו ישר לכיסיו העמוקים של חואן. חואן ניסה לתקן את הפעמון, ובסופו של דבר הצליח לקשור את הענבל בחוטי קש ארוכים ולהחזירו לפעולה.

יום אחד שוטט בכפר חמורו הזקן של מאוריציזו הנפח. החמור הרעב הבחין בחוטי הקש המבצבצים מעל פעמון הנחושת. הוא החל ללעוס את הקש כדי להשביע את רעבונו, ועד מהרה נפל הענבל ארצה והתנפץ לרסיסים.

חואן מיהר החוצה למשמע הרעש, והבין מיד שסוף סוף נמצא הקורבן שישלם מכיסו את הפעמון החדש. הוא שאל את העוברים והשבים של מי החמור והללו השיבו לו כי זה החמור הזקן שהיה שייך בעבר למאוריציזו הנפח, עד שהוא שילח אותו לחופשי. "לך אל מאוריציזו ומסור לו שהחמור שלו תובע אותו למשפט", הורה חואן לאחד הנערים. הנער יצא בריצה לכיוון הנפחיה, וביתיים השמועה על חמור התובע

הרשו"ת לשאל

במסגרת הלימודים לתואר ראשון אני לומד על המיתולוגיה היוונית והרומית, הכולל לימודים וידיעות על האלילים והגיבורים שלהם וזה ממש כעבודה זרה. כמובן שאני לא מאמין בזה, אך רציתי לשאול האם יש איסור לקרוא ולדעת מושגים אלו.

הקדוש ברוך הוא נקרא "אלוקי האלוקים", והכוונה היא שישנם כוחות בעולם כמו השמש, הירח, והמים והאש, והמזלות שהקב"ה נתן להם כוח מסוים בעולם, אבל עלינו לפנות אל הקב"ה ולבטוח בו, ולא אל עבדיו, כי מי שפונה אל העבד במקום אל המלך, זו בגידה ומרידה במלך. חז"ל לימדונו שכל מגע עם עבודה זרה והתעמקות במושגים של כפירה יכולים לפגוע את טהרת הנפש, וגם עצם הקריאה על אלילים ועבודה זרה, גורמת לאדם נזק רוחני. ועל כן אין זה מן הראוי לקרוא ולחקור דברים כאלו לשם ההנאה. ואלו, אם הדבר כלול בחומר הלימודים והכרחי לשם עמידה בבחינות לתואר וכדומה, מותר לקרוא על מנת לעמוד בבחינה, אך תתפלל לה' שהדבר לא יחסיר מטהרת הנפש שלך ושהדברים לא ישפיעו על פנימיותך ועל ניקיון הדעת.

יש לי הרגלים לא טובים, ולמרות שאני מנסה להיפטר מהם ומצטער אחרי כל פעם, אני עושה אותם מחדש. האם יש איזו עצה להתגבר על הדברים הללו?

אכן, קשה לשנות הרגלים ומידות רעות הטבועות באדם, וכבר אמרו חכמי הנפש שלשבור מידה רעה אחת, זה קשה יותר מללמוד

לחזן לא נותר אלא לחרוק שיניים בזעם על התרגיל שהנפח עשה לו.

*

בפרשתנו, פרשת משפטים, מלמדת אותנו התורה לנהוג ביושר ובלי משווא פנים, ומצווה את השופט "לא תקח משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד". על הדין להיות נקי ובלתי משוחד מנגיעות אישיות, ורק הצדק והיושר צריכים להיות נר לרגליו. אנחנו איננו שופטים בבית משפט, אבל כל אחד מאיתנו הוא שופט קטן. לא פעם אנו צריכים לשפוט את הזולת, ולהחליט אם הוא צודק או טועה בדבר מה. התורה מלמדת אותנו להיות אובייקטיביים ולא למהר לדון את השני לכף חובה. חז"ל אומרים לנו כי מי שדן את חברו לכף זכות, זוכה שגם בשמים דנים אותו לכף זכות, ומעניקים לו שפע של ברכה והצלחה.

בית המדרש

שאלה 184

התוכי המאולף 2

מר גוטמן, סוחר היהלומים המוכר לנו משאלה קודמת (מס' 182), נדהם לראות תוכי מתעופף לתוך משרדו, חוטף יהלום שהיה מונח על שולחנו ובורח. התברר שהתוכי שייך לסהר, שאילף את התוכי להיכנס לבתים דרך חלונות, לחטוף חפצים קטנים ונוצצים ולהביאם אליו. בשאלה הקודמת ביקשנו לברר מה יהיה הדין אם היהלום נפל ממקורו של התוכי ברחוב ואדם אחר מצא אותו. הפעם נציג שאלה שונה: לפני שהתוכי חזר

אל סהר הוא נלכד במלכודת ציפורים שפרש שמעון העוסק בצייד ציפורים. שמעון הבחין מיד בשני דברים: ראשית שהפעם נפל ברשתו תוכי מאולף ששווה כסף רב, ושנית - שהתוכי אווזו במקורו יהלום ששווה אלפי דולרים.

סהר מצליח להגיע אל שמעון ואומר לו שהתוכי שייך לו, והיהלום שהיה בפיו שייך למר גוטמן, ולכן עליו להחזיר לו את התוכי ואת היהלום, כדי שהוא יוכל להחזיר למר גוטמן את היהלום שלו. שמעון לא מתרגש מהסיפור ואומר שהוא מצא מציאה, והוא אינו מתכוון

את כל התורה. אך מה לעשות, שעיקר ביאת האדם לעולם היא כדי לשבר ולשפר את מידותיו ולעקור ממנו הרגלים גרועים, ומי שמצליח במשימת חיים זו, הוא האדם המאושר עלי אדמות שיזכה גם לשכר הצפון לעולם הבא. עצה מועילה היא שהאדם יגדור את עצמו ויתרחק מאזור הסכנה, כדי שלא ייפול, אך אכתוב לך עצה נוספת המובאת בספרי המוסר, שאם אדם מצליח להתגבר במסירות נפש שלוש פעמים על דבר שהוא מורגל בו, הוא כבר התנתק מההרגל והוא יכול לצאת מזה. עצם הידיעה שאפשר לצאת מזה, מעודדת, כי היצר הרע משכנע אותנו שכבר לא נוכל לשנות את ההרגלים. על כן יש לדעת שאנו מובטחים שמכל הרגל רע אפשר לצאת וכל מידה שלילית ניתן לתקן, ומי שמצליח לגבור על הרגליו שלוש פעמים רצופות, נמצא על הדרך הסלולה את ההצלחה.

האם צריך לתקן עברות שעשיתי לפני שהייתי בר מצווה? בגיל 8 עשיתי משהו רע וזה רודף אותי עד היום למרות שחזרתי בתשובה. ילד לפני בר מצווה אינו מחויב במצוות מכיוון שאין לו עדיין את השכל וההבנה של מבוגר, וגם עבירות שנעשו לפני גיל 13 אינן כמו עבירות שאדם מבוגר ובעל הבנה עושה. הדבר החשוב ביותר הוא לא להצטער ולהתעסק בעבר, ובוודאי זה לא צריך לרדוף אותך, כי אדרבה, זכית להתקרב לקב"ה ולשוב אליו בתשובה שלמה, וכל העבירות שלך נהפכו לזכויות. העצבות שחטאי העבר גורמת, היא קשה ומזיקה יותר מהחטא עצמו. כמובן שאם מדובר במצוות שבין אדם לחברו, כגון גניבת כסף, צריך ללכת לרב ולפרט בפניו את המקרה כדי שיפסוק האם יש להשיב את הכסף, אבל בעברות שבין אדם למקום, הקדוש ברוך הוא מנקה ומחטא את נפש האדם שמתחרט באמת ובתמים, והופך את חובותיו לזכויות.

הכנסו
לאתר
shalomlaam.co.il
למדור השאלה השבועית
כתבו את תשובתכם

השתתפו
בהגרלה הגדולה -
**שלושה זוכים בסך
600 ש"ח כל אחד**

(ההשתתפות בהגרלה מגיל
14 ומעלה).

שאלות ניתן להפנות לרבני שלום לעם באתר שלנו
shalomlaam.co.il

. השאלה השלישית היא האם בעל היהלום התיימשך את התוכי לוקח אותו? הגמרא במסכת בבא מציעא דף כ"ד עמוד ב' מספרת על עוף בשם "דיו" שנטל במקורו תחיתת בשר מאטליו של יהודי והשליך אותו בחצר של יהודי אחר. האמורא אביי פסק שהבשר שייך לאדם שבחצרו הבשר נפל. כך גם נפסק בשולחן ערוך בסימן רנ"ט סעיף ו', והסמ"ע שם מסביר שכיוון שדרך העוף להתעופף למקומות רחוקים הבעלים מתיימשים ומשלימים עם האבדן וכאילו מפקידים את הדבר. ואם כן, במקרה שלנו, מר גוטמן התיימשך מהיהלום כאשר ראה את התוכי גונב אותו, והיהלום הפך באותו רגע להפקר - חפץ ללא בעלים.

השאלה שנתורה היא האם קובי המוצא אכן זכה ביהלום. לשם כך עלינו להכיר את המושג "זוטו של ים" - חפץ שנפל לים ובעליו מתיימשך ממנו, ולכן אם מיהו אחר מצא את החפץ לאחר שהוא נפלט לחוף, החפץ שייך למוצא. מוטי שמצא את היהלום של מר גוטמן ברחוב, דינו כמי שמוצא חפץ שנפל לים ובעליו התיימשך ממנו. כשקובי הרים את היהלום ברחוב, הוא נטל חפץ מופקר שאין לו בעלים והוא זכה בו אפילו אם יש למר גוטמן סימנים ביהלום. ועל כן, על פי הדין סהר חייב לשלם למר גוטמן את מחיר היהלום שבעל החיים שלו גרם לו נזק על ידי גניבתו והשלכתו ברחוב. לעומת זאת קובי זכה מן ההפקר והיהלום שייך לו, כי הוא מצא מציאה שבעליה התיימשך ממנה.

לתשומת לב: השאלות התשובות נועדו אך ורק לעיין ולהיכרות עם הסוגיות אך לא לשם פסיקת הלכה המצריכה בירור של כל פרט לעומקו.

לוותר עליה, ואם סהר החליט לחזור בתשובה ולהחזיר למר גוטמן היהלום, שיתכבד ויקנה לו היהלום חדש מכיסו. מי צודק?
מראי מקומות לעיין והרחבה: שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן שס"א סעיפים ה' - ו'; 'נתיבות המשפט' שם סעיף קטן ב' לגבי אדם הלוקח מהגולן חפץ של הנגול.

תשובה לשאלה 182 - "התוכי המאולף 1"

תקצי השאלה: סהר שלח את התוכי המאולף שלו אל תוך משרדו של מר גוטמן בבורסת היהלומים. התוכי חטף היהלום שהיה מונח על השולחן. לפני שהתוכי הספיק לחזור אל סהר, נפל היהלום ממקורו, וקובי שעבר ברחוב מצא את היהלום. מר גוטמן דרש את היהלום, אך קובי טוען שהוא מצא היהלום ללא סימנים ברחוב, וזה שייך לו. מר גוטמן טועב אפוא פיצוי מסהר בעל התוכי, לא הוא טוען ששום יהלום לא הגיע לידיו.

תשובה בקצרה: סהר המאלף חייב לפצות את מר גוטמן על היהלום שהתוכי שלו גנב, ואילו קובי שמצא את היהלום ברחוב זכה בו ויכול להשאירו ברשותו.
תשובה בהרחבה: בסיפור שלנו יש ארבע שאלות הלכתיות ונברר אותן אחת לאחת: ראשית, האם אדם חייב על נזק שבעל חיים שלו ביצע? בתחילת מסכת בבא קמא אנו לומדים על כמה סוגי נזקים שבעלי חיים של אדם גרמו, ומחובתו לפצות את הניזק. יש, למשל, סוג נזק הקרוי "קָרָן" - למשל כששור נגח בהמה אחרת והרג אותה. יש נזק מסוג "שֵׁן" - כאשר שור אכל להנאתו יבול של הזולת. הנזק שהתוכי של סהר עשה כלול בסוג הנזק "רָגַל" - כמו למשל כבשה שנכנסה לשדה השכן, ודרסה ברגליה את היבול מבלי שהיא נהנתה. גם התוכי נכנס לחדרו של מר גוטמן וגנב משהו שאין לו הנאה מכך. משום כך במקרה שלנו סהר אחראי למעשיו של התוכי, והוא חייב בנזקים שהתוכי שלו עשה.

השאלה השנייה היא, האם המעשה שעשה התוכי כשהשליך את היהלום ברחוב נחשב לנזק למרות שהיהלום עצמו לא נפגע? על כך משיב ספר "נתיבות המשפט" (סימן רצ"א סעיף קטן ו') שכאשר אדם נטל חפץ מבית חברו והניחו ברחוב או במקום שהוא יכול להילקח או להיגזק, הדבר נחשב כאילו הוא הזיק לחפץ והוא חייב עליו. אם כך, כשתוכי ששייך לסהר לוקח משהו ומפיל אותו לרחוב, זה מעשה נזק שסהר חייב לשלם עליו.

לצעידים שרוצים
להתחזק, לבעלי תשובה
שרוצים עוד ועוד

מחפש מסגרת?
פנה אלינו ונשמח לעזור

052-7644408

יש קשר!

לשיעורי תורה, תגבור
יהדות, הפצה ורעיונות

פנה אלינו

02-5022881